

Piata si tipurile ei

Un rol important în economia modernă îl ocupă piața cu mecanismele ei, studierea cărora permite nașterea interrelațiilor dintre producție și consum, strategia dezvoltării economice, relațiile dintre agenți economici.

Piața a apărut cu multe secole în urmă ca punct de legătură între producție și consum, atunci când funcțiile acestor 2 sfere economice sau separat în timp și spațiu. În decursul secolelor schimbările dintre producători și consumatori s-au extins și s-au perfecționat. Piața modernă din țările avansate economic s-a constituit și s-a consolidat în ultimele secole. Piața fiind o categorie a economiei de schimb reflectă sistemul de relații vânzare-cumparare între diferiți agenți economici și un mecanism complex ce constă din cerere și ofertă, concurență, prețuri, etc. Piața este locul unde sunt efectuate tranzacțiile dintre cumpărător și vânzător. Asemenea tranzacții sunt bursa, iarmarocul, licitația, târgul etc. Piața include nu numai schimbul, dar și producția, reparația și consumul, adică toate fazele de reproducție.

În condițiile pieței cumpărătorul, procurând sau ignorând marfa, "votază" cu banii săi "pentru" sau "contra" producția acestei mărfi. Piața verifică, în ultimă instanță, concordanța sau neconcordanța dintre volumul, structura, calitatea producției (ofertei) și nivelul, structura și calitatea consumului (cererii). Prin informațiile oferite de piață, agenții economici pot acționa în sensul realizării concordanței relative dintre cerere și ofertă.

În linii generale piața exercită următoarele funcții:

a) Întreține relația permanentă dintre producătorii de bunuri și servicii și consumatorii acestora, asigură alocarea și utilizarea eficientă a resurselor materiale, umane și funciare, determinând deciziile agenților economici cu privire la producție, reparație, schimb și consum.

b) Economia națională se autoreglează prin piața, stabilește independent propozițiile și echilibrul necesar propriei producții.

c) Asigură echilibrul dintre cerere și ofertă, realizând interesele agenților economici cu privire la utilizarea resurselor disponibile.

Trăsăturile de bază ale pieței sunt concurența liberă dintre producătorii de mărfuri și proprietarii de resurse, migrarea liberă a capitalului între ramuri economice și regiuni; realizarea mărfurilor la prețurile de echilibru, ce reflectă real corelația dintre cerere și ofertă.

În orice țară economia națională trebuie să dea răspuns la 5 întrebări "fundamentale": 1. În ce limite pot fi folosite resursele disponibile? 2. Ce fel de mărfuri și servicii trebuie produse? 3. Cum să fie produse aceste mărfuri și servicii? 4. Cine sunt destinatarii acestor produse? 5. E capabil oare actualul sistem economic să se adapteze la schimbările de structură a necesităților consumatorului, la modificările din resursele și tehnologiile de producție? La aceste probleme

fundamentale poate da răspuns numai sistemul de piață care asigură, în primul rând, o dezvoltare echilibrată, propozițională a economiei naționale, contribuie la stabilirea unei corelații dintre factorii de producție (munca, acumulare, resursele naturale), între sferele și ramurile economice, între producție și consum, între veniturile diferitor pături sociale ale populației.

În al doilea rând, în sistemul de piață cumpărătorii și vânzătorii de mărfuri, aflându-se în interacțiunile de concurență, determină nivelul de prețuri la produsele livrate și gradul de utilizare a resurselor existente.

În al treilea rând, sistemul de piață e capabil să schimbe operativ volumul și structura ofertei, adoptând-o la satisfacerea cererii. Această adaptare se face pe contul schimbării volumului de producție, precum și schimbării nivelului de prețuri. În sistemul de piață sunt fabricate numai produsele în urma vinderii cărora se obține un venit ce acoperă în primul rând cheltuielile de producție, ținându-se profitul normal. Dacă produsele nu aduc producătorului de mărfuri profit normal, ele nu se fabrică.

În al patrulea rând economia de piață presupune o suveranitate a consumatorului. Teama de a suporta pierderi sau de a da faliment impune producătorii (firma) și furnizorii de resurse să se conducă în activitatea lor numai de cerințele consumatorului. Totodată, sistemul de piață impune consumatorul să aleagă cea mai rațională structură de consum, deoarece el îl face pe consumator să sesizeze prețurile ce reiese din cheltuielile reale.

În al cincilea rând, concurența în sistemul de piață impune firmele să aplice cheltuieli de producție reduse, să aplice o tehnologie modernă pentru a obține o productivitate înaltă, să stimuleze dezvoltarea progresului tehnico-științific.

În al șaselea rând sistemul de piață contribuie la distribuirea resurselor de muncă și acelor materiale, concentrându-se acolo unde e cea mai mare nevoie de ele.

În al șaptelea rând, sistemul de piață, bazat pe concurență, îmbină interesele personale cu cele publice. Firmele și furnizorii de resurse în goană după profit majorează mereu volumul de producție, fapt ce conduce la solicitarea cerințelor publice (asigurarea populației cu mărfuri și servicii). Trebuie să menționăm că sistemul de piață nu poate, totuși, rezolva absolut toate probleme social-economice: șomajul, declinul economic, inechitatea economică și socială pot fi rezolvate numai prin intervenția statului. Piețele sunt de mai multe tipuri și pot fi analizate prin prisma de elemente componente ale lor, deoarece în realitate acestea constituie un sistem de piețe, dintre care se stabilesc relații de interacțiune reciprocă. Criteriile conform cărora se grupează piețele sunt diverse.

Dacă obiectul tranzacției de vânzare-cumpărare e prezent, atunci piața e numită reală; dacă acesta lipsește, ea e considerată fictivă.

Piața reală exprimă cererea și oferta de bunuri și servicii care pot satisface imediat o anumită necesitate socială.

Piața fictivă (bursa) presupune o confruntare dintre cererea și oferta titlurilor de proprietate asupra unora dintre aceste bunuri, fără ca acestea să fie prezente în momentul tranzacției de vânzare-cumpărare.

Conform naturii economice a bunurilor ce fac obiectul tranzacției comerciale, piața se împarte în piața bunurilor de consum personal final și piața factorilor de producție. Piața bunurilor de consum personal final constă din ansamblul de vânzări și cumpărări, piața factorilor de producție vine să satisfacă necesitățile personale și cele colective. Piața factorilor de producție include piața resurselor naturale (inclusiv pământul), piața capitalului și titlurilor de valoare, piața monetară, piața ofertei de muncă (piața muncii), piața de resurse informațional-științifice. Piața bunurilor de producție constă la rândul ei din alte piețe, din piețe de sector ce corespund bunurilor și serviciilor produse și cumpărate în societate (piața bunurilor de consum, piața mijloacelor de producție, piața serviciilor, piața de locuințe, piața de automobile etc.). Piața muncii, de exemplu, constă din tot atâtea piețe câte domenii profesionale există.